

บทความวิจัย

พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของตนเอง
และนิสิตพยาบาล มหาวิทยาลัยนเรศวร

Caring Behaviors of Nursing Instructors in Practical Teaching by Their Perception and
Nursing Students' Perception, Naresuan University

พนิตสุภา ทราชทอง (Panitsupa Saithong)*

ภัทรนรินทร์ บุญชู (Phattharanarin Boonchoo)*

พรไพลิน พ่วงจาด (Pornpairin Pungjad)*

มนัญชา คงปาลี (Mananchaya Dongpalee)*

เพชรดา กองสุข (Phetrada Kongsuk)*

ภัทราภรณ์ เจริญราช (Pattaraporn Jaroenrat)*

กฤติยาณี ยศวิวงศ์ (Kittiyanee Yottiwong)*

กัญญากัก คำเทพ (Kunyakak Khumtep)*

วงเดือน สุวรรณคีรี (Wongduan Suwannakeeree)**

อรพิน จุลมุติ (Orapin Jullmusi) ***

Received: May 1, 2023

Revised: June 14, 2023

Accepted: July 20, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของตนเอง 2) ศึกษาพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนิสิตพยาบาล และ 3) เปรียบเทียบพฤติกรรมดังกล่าวของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของตนเองและนิสิตพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ อาจารย์พยาบาลจำนวน 50 คน ที่มีประสบการณ์การสอนภาคปฏิบัติโดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด และนิสิตพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 167 คน ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2565 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรคัดเลือกด้วยการสุ่มอย่างเป็นระบบ ตามรหัสประจำตัวนิสิต เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการดูแลมนุษย์ของวัตสัน ประกอบด้วย 10 ด้าน จำนวน 51 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ตามการรับรู้ของอาจารย์และนิสิตพยาบาลเท่ากับ .96 และ .98 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและการทดสอบแมนนิตนัย

***Corresponding author: Orapin Jullmusi ; E-mail: orapinj@nu.ac.th

* นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (Student, Bachelor of Nursing Science Program, Faculty of Nursing, Naresuan University)

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (Assistant Professor, Faculty of Nursing, Naresuan University)

***อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (Instructor, Faculty of Nursing, Naresuan University)

ผลการวิจัย พบว่าพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = .32) ส่วนนิสิตพยาบาลรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = .51) พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของตนเองและนิสิตพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ดังนั้น จึงควรหาแนวทางในการสื่อสารพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล เพื่อให้เกิดการรับรู้ที่ตรงกัน

คำสำคัญ: พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติ อาจารย์พยาบาล นิสิตพยาบาล

Abstract

The objectives of this descriptive research were to: 1) study caring behaviors in practical teaching of nursing instructors by their perception, 2) study the caring behaviors of nursing instructors by nursing students' perception, and 3) compare such behaviors of nursing instructors by their perceptions and nursing students. The study sample comprised of two groups: 1) the population of 50 nursing instructors who have practical teaching experience, and 2) 167 nursing students of the Bachelor of Nursing Program in 3rd and 4th year who are studying in the academic year 2022 at the Faculty of Nursing, Naresuan University. The students were systematic randomly selected by student identification numbers. The research instrument was the questionnaire of caring behavior in practical teaching of nursing instructor developed from Watson's theory of human caring. This scale has 51 items representing 10 dimensions of nursing instructors' caring behaviors in practical teaching. The Cronbach's alpha coefficients perceived by nursing instructors and nursing students were .96 and .98, respectively. Data were analyzed by using descriptive statistics and the Mann-Whitney U test.

The results revealed that the caring behaviors in practical teaching of nursing instructors by their perception was at the highest level ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = .32) in overall. On the other hand, nursing students' perception of caring behavior of nursing instructors was at a high level ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = .51) in overall. The caring behaviors of nursing instructors by their perceptions and nursing students significantly different ($p < .001$). Therefore, applying effective communication strategies about the caring behaviors of nursing instructors will be effective in achieving the same recognition.

Keywords: Caring behaviors in practical teaching, Nursing instructors, Nursing students

***Corresponding author: Orapin Jullmusi; E-mail: orapinj@nu.ac.th

* นิสิต หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

***อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเอื้ออาทรเป็นค่านิยมที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาด้านการพยาบาล เนื่องจากเป็นคุณลักษณะสำคัญของบัณฑิตพยาบาลที่สังคมต้องการ การที่พยาบาลวิชาชีพจะให้การพยาบาลอย่างเอื้ออาทรได้ จึงควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยยังเป็นนิสิตพยาบาล เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวสามารถสอนและเรียนรู้ได้ โดยสถาบันการศึกษาที่ผลิตพยาบาลควรออกแบบหลักสูตรให้เอื้อต่อการปลูกฝังความเอื้ออาทรให้แก่บัณฑิตพยาบาล โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่เป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อผู้รับบริการ (Kosolchuenvijit, 2008; Phadthong, 2015; Romero-Martin, Safont-Montes, Robles-Romero, Jimenez-Picon, da Costa, & Gomez-Salgado, 2022) การสอนภาคปฏิบัติทางการพยาบาลเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านต่างๆ โดยอาจารย์ต้องแสดงพฤติกรรมเอื้ออาทรต่อนิสิตเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและให้นิสิตรับรู้ถึงการได้รับการดูแล และสามารถพัฒนาการดูแลแบบเอื้ออาทรไปสู่บุคคลอื่นได้ พฤติกรรมเอื้ออาทรของอาจารย์ยังช่วยส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถในการเรียนรู้ของนิสิตพยาบาล โดยเปิดโอกาสให้นิสิตได้ฝึกปฏิบัติ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าซักถามปัญหา ส่งเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหา ช่วยให้นิสิตมีพัฒนาการด้านต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และยังช่วยพัฒนาให้นิสิตมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลอีกด้วย (Phadthong, 2015; Skulpunyawat, 2014b; Tambunan & Kristiana, 2022) โดยพบว่าพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Mohamedy, Rashad, & Saleh, 2022) ดังนั้นสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลจึงควรส่งเสริมให้อาจารย์มีพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นเบ้าหลอมที่ดีในการผลิตพยาบาลวิชาชีพให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการได้

พฤติกรรมเอื้ออาทรของอาจารย์ในการสอนภาคปฏิบัติ ตามทฤษฎีการดูแลมนุษย์ของวัตสัน ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ 2) การสร้างให้เกิดความศรัทธาและความหวัง 3) การสร้างให้เกิดความไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น 4) การพัฒนาสัมพันธภาพในการช่วยเหลือและไว้วางใจ 5) การส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการแสดงออกของความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ 6) การใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในการดูแล 7) การส่งเสริมการเรียนการสอนที่เข้าถึงจิตใจของบุคคล 8) การประคับประคองสนับสนุน และแก้ไขสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จิตสังคมและจิตวิญญาณ 9) การช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล และ 10) การสร้างเสริมพลังจิตวิญญาณ (Skulpunyawat, 2014b; Watson, 1997; 2013)

ผลการศึกษาพฤติกรรมเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาลที่ผ่านมา พบว่า สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลืออย่างเอื้ออาทรของอาจารย์ตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาลตามการรับรู้ของผู้รับบริการขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Phadthong, 2015) หลายการศึกษาพบว่า พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์ตามการรับรู้ของนิสิตยังมีความหลากหลาย ในขณะที่พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์ตามการรับรู้ของตนเองอยู่ในระดับมากซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Boonrod, 2020; Cherdchukietsakul, Chucherd, & Rungroj, 2008; Skulpunyawat, 2014a; Tangtrijak, & Muangkha, 2012) ดังนั้นพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนิสิตที่อยู่ในระดับปานกลางหรือค่อนข้างมากยังต้องการการพัฒนาและการรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์ที่ยังไม่ตรงกันกับนิสิตพยาบาล ยังต้องการการแก้ปัญหา เพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้มีคุณภาพต่อไป

ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ ดังการศึกษาที่พบว่าพฤติกรรมการดูแลแบบเอื้ออาทรของอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติตามการรับรู้ของอาจารย์และ นิสิตพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และไม่แตกต่างกัน (Chaiwong, Bonkhunthod, Tummeepukdee, Boonthai, & Pongnimitporn, 2018)

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (Faculty of nursing, Naresuan University, 2016) ซึ่งเชื่อว่าการพยาบาลเป็นการบริการที่จำเป็นต่อสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ทั้งในภาวะสุขภาพดีและเจ็บป่วย โดยเน้นการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวมครอบคลุมกาย จิต อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้และทักษะทางการพยาบาล มีความเอื้ออาทร โดยเชื่อว่าการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติเพื่อให้บัณฑิตมีประสบการณ์ตรง และมีอาจารย์ผู้สอนที่มีพฤติกรรมเอื้ออาทรในระดับที่ดีจะสามารถพัฒนานิสิตให้มีความเอื้ออาทรตามผลลัพธ์การเรียนรู้ที่หลักสูตรต้องการ และสร้างการรับรู้ที่ตรงกันระหว่างอาจารย์และนิสิตได้ ประกอบกับคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ยังไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวของอาจารย์ตามการรับรู้ของตนเองและนิสิตพยาบาล ข้อมูลที่ได้จะใช้เป็นพื้นฐานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์ และสร้างการรับรู้พฤติกรรมดังกล่าวที่ตรงกัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในการเรียนภาคปฏิบัติของนิสิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล มหาวิทยาลัยนเรศวรตามการรับรู้ของตนเอง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล มหาวิทยาลัยนเรศวรตามการรับรู้ของนิสิตพยาบาล
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล มหาวิทยาลัยนเรศวรตามการรับรู้ของตนเองและนิสิตพยาบาล

สมมุติฐานการวิจัย

พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล มหาวิทยาลัยนเรศวร ตามการรับรู้ของตนเองและนิสิตพยาบาลไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ 1) อาจารย์พยาบาลที่กำลังปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2565 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 50 คน และ 2) นิสิตพยาบาลที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2565 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 244 คน (ไม่ศึกษาในนิสิตชั้นปีที่ 1 และ 2 เนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติตามแผนการศึกษาของหลักสูตร ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา)/

กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) อาจารย์พยาบาล จำนวน 50 คน ที่มีประสบการณ์การสอนภาคปฏิบัติทั้งในคลินิกและ/หรือชุมชน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมดและ 2) นิสิตพยาบาล จำนวน 167 คน เลือกด้วยการสุ่มอย่างเป็นระบบตามรหัสประจำตัวนิสิต ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยวิธีของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้จำนวน 152 คน และเพิ่มอีกร้อยละ 10 เพื่อป้องกันการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์

เครื่องมือวิจัย

เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของอาจารย์พยาบาล เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบและเติมคำตอบตามความเป็นจริง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร/ธิดา วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์การสอน/และหอผู้ป่วยหรือแหล่งฝึกที่สอนในภาคปฏิบัติ
2. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนิสิตพยาบาล เป็นข้อคำถามให้เลือกตอบและเติมคำตอบตามความเป็นจริง จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา ชั้นปีที่กำลัง

ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม/และหอผู้ป่วยหรือแหล่งฝึกที่เคยมักปฏิบัติ

3. แบบสอบถามพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการดูแลมนุษย์ของวัตสัน โดยปิ่นฉัตร ชัชวรัตน์ (Chachvarat, 2003 as cited in Chaiwong et al., 2018) ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาใช้ทั้งฉบับ โดยไม่มีการปรับปรุงประกอบด้วย 10 ด้าน จำนวน 51 ข้อ ได้แก่ 1) การสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ จำนวน 6 ข้อ 2) การสร้างให้เกิดความศรัทธาและความหวัง จำนวน 4 ข้อ 3) การสร้างให้เกิดความไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น จำนวน 6 ข้อ 4) การพัฒนาสัมพันธภาพในการช่วยเหลือและไว้วางใจ จำนวน 4 ข้อ 5) การส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการแสดงออกของความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 6 ข้อ 6) การใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในการดูแล จำนวน 5 ข้อ 7) การส่งเสริมการเรียนการสอนที่เข้าถึงจิตใจของบุคคล จำนวน 5 ข้อ 8) การประคับประคองสนับสนุน และแก้ไขสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จิตสังคมและจิตวิญญาณ จำนวน 5 ข้อ 9) การช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล จำนวน 5 ข้อ และ 10) การสร้างเสริมพลังจิตวิญญาณ จำนวน 5 ข้อ การตอบใช้มาตรประเมินค่า 5 ระดับ ให้คะแนน 1-5 โดย 1 หมายถึง พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด และ 5 หมายถึง พฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมากที่สุด การแปลผลระดับพฤติกรรมใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ 1.00-1.50, 1.51-2.50, 2.51-3.50, 3.51-4.50, และ 4.51-5.00 หมายถึง พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด น้อยปานกลาง มากและมากที่สุดตามลำดับ (Srisa-ard, 2013)

คุณภาพของเครื่องมือวิจัย

หาความเที่ยงของแบบสอบถามพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลโดยนำไปใช้กับอาจารย์และนิสิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครพนม จังหวัดนครพนม จำนวน 24 และ 30 คนตามลำดับ

ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's reliability coefficient alpha) ของแบบสอบถามเท่ากับ .96 และ .98 ตามลำดับ

วิธีรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม 2566 โดยแจกแบบสอบถามให้อาจารย์และนิสิตพยาบาลเป็นรายบุคคล ใช้เวลาตอบประมาณ 30 นาที ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนเมื่อตอบเสร็จ ได้แบบสอบถามจากอาจารย์ และนิสิตพยาบาลที่ตอบสมบูรณ์ จำนวน 50 และ 167 ฉบับ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติบรรยาย และพบว่ามีการกระจายของข้อมูลพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล แบบไม่เป็นโค้งปกติ จึงใช้สถิติ Mann-Whitney U test

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร เลขที่ 0442/2565 วันที่ 26 มกราคม 2566 ผู้วิจัยนัดพบอาจารย์และนิสิตพยาบาลตามเวลาที่สะดวกและไม่กระทบการทำงาน การเรียน หรือการทำกิจกรรมอื่น ที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และให้ข้อมูลที่จำเป็นในการเข้าร่วมการวิจัย และเซ็นชื่อในใบยินยอม

ผลการวิจัย

1. อาจารย์พยาบาล ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ เกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง ร้อยละ 94 ส่วนใหญ่มีอายุ 46-55 ปี ร้อยละ 50 รองลงมา อายุ 36-45 ปี ร้อยละ 20 มากกว่าครึ่งมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 52 และไม่มีบุตร/ธิดา ร้อยละ 58 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ร้อยละ 72 มีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 72 และมีประสบการณ์สอนภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วยศัลยกรรม แหล่งฝึกในชุมชน และหอผู้ป่วยอายุรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 30, 30, และ 28 ตามลำดับ

2. นิสิตพยาบาล กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ร้อยละ 45.5 และ 54.5 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.6 มากกว่าครึ่งมีอายุ 20-21 ปี ร้อยละ 52.7 ที่เหลืออายุ 22-24 ปี เกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 98.8 ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.01-3.50 ร้อยละ 58.7 รองลงมา 3.51-4.00 ร้อยละ 32.3 และมีประสบการณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วยอายุรกรรม ศัลยกรรม จิตเวช และ สูติ-นรีเวชมากที่สุด ร้อยละ 98.8, 94.0, 94.0, และ 89.2 ตามลำดับ

3. พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D.=.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 1 การสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ($\bar{x} = 4.77$, S.D.=.28) และอยู่ในระดับ

มากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่ 5 การส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการแสดงออกของความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ ($\bar{x}=4.26$, S.D.=.48) ซึ่งอยู่ในระดับมาก (ตาราง 1)

4. พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของนิสิตพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.15$, S.D.=.51) และในรายด้านทั้ง 10 อยู่ในระดับมากเช่นกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 1 การสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = .56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านที่ 8 การประทับใจสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จิตสังคม และจิตวิญญาณ ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = .67) (ตาราง 1)

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของตนเอง และนิสิตพยาบาล

พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล	อาจารย์พยาบาล (n = 50)			นิสิตพยาบาล (n = 167)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์	4.77	.28	มากที่สุด	4.36	.56	มาก
2. การสร้างให้เกิดความศรัทธาและความหวัง	4.76	.34	มากที่สุด	4.27	.65	มาก
3. การสร้างให้เกิดความไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	4.55	.33	มากที่สุด	4.08	.63	มาก
4. การพัฒนาสัมพันธภาพในการช่วยเหลือและไว้วางใจ	4.48	.45	มาก	4.09	.62	มาก
5. การส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการแสดงออกของความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ	4.26	.48	มาก	3.97	.64	มาก
6. การใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในการดูแล	4.59	.47	มากที่สุด	4.13	.63	มาก
7. การส่งเสริมการเรียนรู้การสอนที่เข้าถึงจิตใจของบุคคล	4.69	.41	มากที่สุด	4.24	.56	มาก
8. การประทับใจสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จิตสังคมและจิตวิญญาณ	4.28	.54	มาก	3.96	.67	มาก
9. การช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล	4.55	.43	มากที่สุด	4.12	.62	มาก
10. การสร้างเสริมพลังจิตวิญญาณ	4.75	.34	มากที่สุด	4.31	.68	มาก
โดยรวม	4.56	.32	มากที่สุด	4.15	.51	มาก

5. พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของตนเองโดยรวม (MR (Mean Ranks) = 150.15, SR (Sum of Ranks) = 7507.50) สูงกว่าการรับรู้ของนิสิตพยาบาลทั้ง 10 ด้าน และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$ -.01) (ตาราง 2)

ตาราง 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาล ตามการรับรู้ของตนเองและนิสิตพยาบาล โดยใช้สถิติ Mann-Whitney U test

พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์	อาจารย์พยาบาล (n = 50)		นิสิตพยาบาล (n = 167)		Z	p-value
	MR	SR	MR	SR		
1. การสร้างค่านิยมเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์	147.49	7374.50	97.48	16278.50	-5.003	< .001
2. การสร้างให้เกิดความศรัทธาและความหวัง	149.23	7461.50	96.96	16191.50	-5.278	< .001
3. การสร้างให้เกิดความไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น	147.24	7362.00	97.55	16291.00	-4.934	< .001
4. การพัฒนาสัมพันธภาพในการช่วยเหลือและไว้วางใจ	140.79	7039.50	99.48	16613.50	-4.117	< .001
5. การส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการแสดงออกของความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ	130.89	6544.50	102.45	17108.50	-2.821	< .01
6. การใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในการดูแล	145.99	7299.50	97.93	16353.50	-4.791	< .001
7. การส่งเสริมการเรียนการสอนที่เข้าถึงจิตใจของบุคคล	149.14	7457.00	96.98	16196.00	-5.207	< .001
8. การปรับคับประคองสนับสนุน และแก้ไขสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จิตสังคมและจิตวิญญาณ	130.94	6547.00	102.43	17106.00	-2.831	< .01
9. การช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล	143.64	7182.00	98.63	16471.00	-4.480	< .001
10. การสร้างเสริมพลังจิตวิญญาณ	140.90	7045.00	99.45	16608.00	-4.195	< .001
โดยรวม	150.15	7507.50	96.68	16145.50	-5.284	< .001

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ และ สมมุติฐานการวิจัย ดังนี้

1. พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของ อาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, $S.D. = .32$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก อาจารย์พยาบาลกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ร้อยละ 66 และมีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป มากถึงร้อยละ 72 แสดงให้เห็นว่าอาจารย์พยาบาลได้ผ่าน ประสบการณ์ทั้งในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ และอาจารย์ พยาบาลมาเป็นเวลานาน ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวอาจจะ หล่อหลอมให้อาจารย์พยาบาลมีพฤติกรรมเอื้ออาทร ทั้งต่อผู้รับบริการ และนิสิตพยาบาลเนื่องจากความเอื้ออาทร เป็นหัวใจสำคัญของการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลตามบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบทางสังคมโดยมีความรัก ความเมตตากรุณา ความสนใจเอาใจใส่เป็นพื้นฐาน เพื่อให้ บุคคลดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่า ซึ่งวิชาชีพพยาบาลต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดเวลา จึงต้องใช้ความเอื้ออาทรเป็นสำคัญ (Kosolchuenvijit, 2013) นอกจากนี้อาจารย์พยาบาลกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด ร้อยละ 94 เป็นเพศหญิง จะมีสัญชาตญาณของความเป็น แม่อยู่ในตัวทุกคน ที่อาจมีความเอื้ออาทรต่อบุตร หรือลูกศิษย์ (Chaiwong et al., 2018; Tangtrijak & Muangkhwa, 2012) และอาจารย์พยาบาลทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งหลักธรรม ทางพุทธศาสนาตั้งอยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล เริ่มจาก ความเข้าใจชีวิตและธรรมชาติ มุ่งเน้นให้คนมีความเมตตา กรุณา เอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สอนให้เป็นผู้ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน พุทธธรรมยังให้ข้อคิด และวิธีปฏิบัติ ในการฝึกฝนพัฒนาตนให้เป็นผู้ประเสริฐ มีจิตใจแน่วแน่ สงบมั่นคง คิดเป็นแก้ปัญหาเป็น (Kosolchuenvijit, 2013) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้อาจารย์พยาบาลรับรู้ พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของณรงค์กร ชัยวงศ์ และคณะ (Chaiwong et al., 2018) และการศึกษา ของนาทิพย์ ตั้งตรีจักร และปาริชาติ เมืองขวา (Tangtrijak & Muangkhwa, 2012) ที่พบว่าพฤติกรรมเอื้ออาทรของ

อาจารย์พยาบาลในการสอนภาคปฏิบัติโดยรวม ตามการ รับรู้ของตนเองอยู่ในระดับมาก

2. พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของ อาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนิสิตพยาบาล โดยรวมอยู่ ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, $S.D. = .51$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พฤติกรรมเอื้ออาทรเป็นพฤติกรรมที่เน้นความรู้สึกลึกซึ้งด้าน จิตใจและอารมณ์ของบุคคล (Watson, 1997; 2013) ซึ่งมีความ เป็นนามธรรมสูง อาจารย์พยาบาลอาจต้องใช้ศิลปะ และความสามารถสูงในการแสดงออกพฤติกรรมดังกล่าว ให้ชัดเจนเพื่อส่งให้นิสิตพยาบาลรับรู้ได้ กระบวนการรับรู้ ของนิสิตพยาบาลแต่ละคนยังขึ้นอยู่กับการแปลความหมาย ตามการรับรู้ของประสาทสัมผัส ประสบการณ์ ความคาดหวัง ทัศนคติ และค่านิยมของบุคคล (Romero-Martin et al., 2022) ประกอบกับนิสิตพยาบาลกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่ง ร้อยละ 45.5 เป็นนิสิตชั้นปีที่ 3 ที่ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติ มาเพียง 5-6 วิชา อาจมีความคาดหวังความช่วยเหลือและ สนับสนุนจากอาจารย์ผู้สอนมากกว่าที่อาจารย์แสดงออก เนื่องจากมีประสบการณ์น้อยกว่านอกเหนือจากนี้ลักษณะการทำงานของ อาจารย์ในขณะสอนภาคปฏิบัติต้องมีความรับผิดชอบสูง ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้และ ทักษะของนิสิตและต้องคำนึงถึงความรู้สึกและความ ปลอดภัยของผู้รับบริการทุกคนในขณะเดียวกัน อาจทำให้ การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเอื้ออาทรของอาจารย์ส่งผ่าน ไปยังนิสิตพยาบาลได้ไม่มากพอและทั่วถึง จากเหตุผล ดังกล่าวข้างต้น ทำให้นิสิตพยาบาลรับรู้พฤติกรรมเอื้ออาทร ในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลอยู่ในระดับมาก ไม่ถึงระดับสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของนาทิพย์ ตั้งตรีจักร และปาริชาติ เมืองขวา (Tangtrijak & Muangkhwa, 2012) ที่พบว่าพฤติกรรมเอื้ออาทรของอาจารย์พยาบาล ในการสอนภาคปฏิบัติโดยรวม ตามการรับรู้ของนักศึกษา พยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง

3. พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของ อาจารย์พยาบาลโดยรวมและรายด้านทั้ง 10 ด้าน ตามการ รับรู้ของตนเองและการรับรู้ของนิสิตพยาบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ไม่เป็นไปตาม สมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการรับรู้ของนิสิต พยาบาลแต่ละคนที่จะแปลความพฤติกรรมเอื้ออาทรของ

อาจารย์ที่ได้รับมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้าน สิ่งเร้า คือ พฤติกรรมเอื้ออาทรของอาจารย์ที่ต้องมีความ คงเส้นคงวาและทำบ่อยๆ และปัจจัยด้านผู้รับรู้ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน เช่น อายุ เพศ ความต้องการ ความสนใจ ทัศนคติ และประสบการณ์ ส่วนปัจจัยภายนอก เช่น คำแนะนำ คำสั่งสอนหรือคำบอกกล่าว (Tangtrijak & Muangkhwat, 2012) ดังนั้น แม้ว่าอาจารย์จะแสดงพฤติกรรมเอื้ออาทร อย่างดีแล้ว แต่อาจสื่อสารให้หนีตราบรู้ได้น้อยกว่าที่หนีต ต้องการ ในขณะที่เดียวกันหนีตอาจมีการรับรู้พฤติกรรม เอื้ออาทรได้น้อยกว่าที่อาจารย์แสดงออก เนื่องจากการ รับรู้และแปลความหมายต้องอาศัยความจำ ความรู้ และ ประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล ซึ่งจะถูกต้องมากขึ้น เพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของสิ่งเร้า และตัวผู้รับรู้เป็น ผู้กำหนดการรับรู้ นั่น นอกจากนั้นยังพบว่าอาจารย์พยาบาล ที่มีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไป ประเมินพฤติกรรมเอื้ออาทร ในการสอนภาคปฏิบัติของตนเองสูงกว่าอาจารย์พยาบาล ที่มีอายุต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากมี ประสบการณ์ วุฒิภาวะที่สมบูรณ์และมีความพร้อมมากกว่า (Cherdchukietsakul et al., 2008)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังพบว่าอาจารย์พยาบาลมีอายุตั้งแต่ 36 ปีขึ้นไปมากถึงร้อยละ 86 (อายุ 46-55 ปี ร้อยละ 50, อายุ 36-45 ปี ร้อยละ 20 และอายุมากกว่า 55 ปี ร้อยละ 16) ซึ่งประเมินพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของ ตนเองอยู่ในระดับสูงเนื่องจากมั่นใจว่าตนเองได้แสดง พฤติกรรมดังกล่าวแบบคงเส้นคงวาและทำบ่อยๆ ส่วนหนีต พยาบาลส่วนใหญ่มากถึงร้อยละ 91 มีเกรดเฉลี่ยสะสม มากกว่า 3.00 ซึ่งแสดงถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียน ที่ดีมาก ขณะฝึกปฏิบัติงานต้องเรียนรู้จากประสบการณ์เก่า และใหม่ในสถานการณ์จริงกับผู้รับบริการที่ต้องคำนึงถึง ความถูกต้องของความรู้และทักษะที่นำมาใช้ความต้องการ และความปลอดภัยของผู้รับบริการเป็นสำคัญ อาจมีความ วิตกกังวลสูง จึงอาจคาดหวังความเอื้ออาทรจากอาจารย์ ผู้สอนมากกว่าที่อาจารย์แสดงออกจริง จากเหตุผลดังกล่าว

ข้างต้นจึงทำให้พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของ อาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของตนเองและหนีตพยาบาล มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับหลายการศึกษาที่พบว่า พฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์ พยาบาลตามการรับรู้ของตนเองและหนีตพยาบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Boonrod, 2020; Cherdchukietsakul et al., 2008; Romero-Martin et al., 2022; Skulpunyawat, 2014a; Tangtrijak & Muangkhwat, 2012)

ข้อเสนอแนะ

1. ประสานข้อมูลผลการศึกษากับผู้บริหารเพื่อวางแผน พัฒนาพฤติกรรมเอื้ออาทรในการสอนภาคปฏิบัติของ อาจารย์พยาบาล ด้านที่อาจารย์และหนีตพยาบาลรับรู้ ตรงกันว่ามีคุณภาพในระดับมาก ไม่ถึงระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 4 การพัฒนาสัมพันธภาพในการช่วยเหลือและ ใจกว้างใจ ด้านที่ 5 การส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการ แสดงออกของความรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ และด้านที่ 8 การประทับใจประกอบสนับสนุน และแก้ไขสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพ จิตสังคมและจิตวิญญาณ

2. ศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมเอื้ออาทร ในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลตามความ ต้องการและการรับรู้ของหนีตพยาบาล โดยเฉพาะด้านที่ 5 การส่งเสริมให้เกิดการยอมรับการ แสดงออกของความรู้สึก ทั้งทางบวกและทางลบ และด้านที่ 8 การประทับใจประกอบ สนับสนุน และแก้ไขสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จิตสังคม และจิตวิญญาณซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เพื่อใช้เป็นข้อมูล ในการตอบสนองความต้องการ และสร้างการรับรู้ที่ตรงกัน

3. หาแนวทางในการสื่อสารพฤติกรรมเอื้ออาทร ในการสอนภาคปฏิบัติของอาจารย์พยาบาลเพื่อให้เกิดการ รับรู้ที่ตรงกันระหว่างอาจารย์และหนีตพยาบาล เช่น การจัด กิจกรรมที่เอื้อให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และ หนีตพยาบาลเพื่อเสริมสร้างความใกล้ชิดและบรรยากาศ ในการฝึกปฏิบัติที่ผ่อนคลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Boonrod, W. (2020). *A development of instrument and a study of caring behaviors in teaching by nursing instructors at institution of nursing Suranaree University of Technology*. Research report. Faculty of nursing, Suranaree University of Technology, Nakornrachasima. [In Thai].
- Chaiwong, N., Bonkhunthod, P., Tummeepukdee, P., Boonthai, C., & Pongnimitporn, S. (2018). Caring behavior of nurse instructors in nursing practicum by perception between instructors and nursing student, Faculty of Nursing Buriram Western University. *Udonthani Hospital Medical Journal*, 26(3), 113-125. [In Thai].
- Cherdchukietsakul, P., Chucherd, P., & Rungroj, T. (2008). *Caring behavior of clinical instructors as perceived by nursing students and clinical instructors, Faculty of nursing Siam University*. Research report. Faculty of nursing, Siam University, Bangkok. [In Thai].
- Faculty of nursing, Naresuan University. (2016). *Bachelor of nursing program*. Phitsanulok: Faculty of nursing, Naresuan university. [In Thai].
- Kosolchuenvijit, K. (2008). *A development of the instructional model through integrating Buddhist concepts to nurture caring behaviors in nursing students*. Dissertation (Curriculum Research and Development), Srinakharinwirot University, Bangkok. [In Thai].
- Kosolchuenvijit, K. (2013). Caring: central focus of humanistic care. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Bangkok*, 29(2), 134-141. [In Thai].
- Mohamedy, A. Y., Rashad, R. M., & Saleh, H. A. (2022). Caring behaviors of clinical instructors and clinical practical setting as perceived by nursing students and its relation to their self-confidence. *Journal of Nursing Science-Benha University*, 3(2), 197-210.
- Phadthong, N. (2015). Caring relationship of instructors perceived by nursing students and caring behavior of the nursing students during a practicum perceived by clients. *Journal of Health Science Research*, 9(2), 59-63. [In Thai].
- Romero-Martin, M., Safont-Montes, J. C., Robles-Romero, J. M., Jimenez-Picon, N., da Costa, E. I. M. T., & Gomez-Salgado, J. (2022). Caring behaviours demonstrated to nursing students in the interpersonal relation with the faculty: a cross sectional study. *Nurse Education Today*, 119, 1-7.
- Skulpunyawat, S. (2014a). Caring behavior of nurse instructors in basic nursing practicum by perception between instructors and nursing students of private institutions. *Kuakarun J Nurs*, 21(Suppl), 108-123. [In Thai].
- Skulpunyawat, S. (2014b). Supervision by the caring behavior. *J Police Nurs*, 6(2), 200-208. [In Thai].
- Srisa-ard, B. (2013). *Basic research* (9th ed.). Bangkok: Suweerivasarn Company Limited. [In Thai].
- Tambunan, E. H., & Kristiana, D. (2022). Exploring nursing students' experiences with faculty caring behaviors in learning. *Jurnal Keperawatan Soedirman*, 17(2), 43-49.

- Tangtrijak, N., & Muangkhwa, P. (2012). Nurse instructors and nurse students' perception of the caring behavior of nurse instructors in the clinical teaching department at Boromarajonani College of Nursing, Nakhonphanom. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 31(3), 60-75. [In Thai].
- Watson, J. (1997). The theory of human caring: retrospective and prospective. *Nursing Science Quarterly*, 10(1), 49-52.
- Watson, J. (2013). Nursing: the philosophy and science of caring (rev. ed.). In M. C. Smith, M. C. Turkel, & Z. R. Wolf (Eds.), *Caring in nursing classics: an essential resource* (pp. 243-264). New York: Springer.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.